

## מסורת הש"ס

(א) ויבנות סב. ע"ש צ"ב ח. ע"ש. (ב) ויבנה ט"ז. (ג) סנהדרין לה. (ד) ויבן יסאל וי"א בנמיס וכו' וע"ש מ"ש על גלגלן סנהדרין לה. (ה) ויבן העיר ע"ד ג' ו' גלז דפלטו פי סריס וטורי העיר ובע"ד יור גרס גורפטי פי רשעים. (ו) ויבנה סוף פרק ג' דנלאס. (ז) ברטל ו'. (ח) כ"א: יבטלי הענין גלגלס. (ט) כ"א: המינין. (י) כ"א: שוטרי מלכות. (יא) כ"א: הכ"ל ויבנינו ממוק.

## לעזי רש"י

הומול"ן. כשות.

## מוסף רש"י

שנאמר בר' ואצרוף כבור סיג'ך. תפוחת שך (סנהדרין זח). בדיליך. הוועדלס נלש' עס (שם). הידיך. גבי רוח מירסל (שם). אמגושי. פרסיס ממשפין שמשפין יסאל, מנ' שבת (לע"ז עה). סלוגת איכ' למיד' אמגושי מנ' ויכא מ"ד גופי ערס' (סנהדרין שם). גופטרי. שופטס ערס' הוכנין את יסאל מנקול (שם). בטלי אמגושי דכתיב ואצרוף כבור סיג'ך. רניס וגדולס נבוקוס, כשארף ואחלקס אזי אסירא כל דליך, אמגושי, הנדלס מירסל המקוס. סיג'ך. כמו רב. דמחמנין סגי (שם). הסידי. ה' משפטי. כמו שופטי. פנה אויבך. גופטרי (שם). כל המיקל בארץ הלכה כמותו בחו"ל. דמין דלוגה מן המרה הך אחר המקל (ברכות לו).

## רבינו חננאל

וחה שהשיב רב מנשיא לבני כי בשכר. על הכילה ועל הכשות בכרם ועל המת כיו"ט

# תולין פרק עשרים שבת

**הלכה ברורה.** בטעמים שלא יהא זה מחלוקת: ג' עניות. נשמד יפוטו במחיר יורו ונציאה בכסף יקסמו: ג' פורעניות. שדה תחרש עיין תהיה ולזמות יער: ויועליך נכסחלה. ואחר כך יקרא לך עיר הזקק לשרות זה שכניה: אי צטלי יהירי. ישראל מתייהרים בצלורות ובמלנשי יהירות כפרשים הללו: צטלי אמגושי. יבטלו מסיתים ומדיחיים המשנאים אותנו: סגיד. הס גסי הרוח שמגדלין עלמן לשון ישגה מאלד (אויב ח) ואח"כ ואסירה כל דליך אלו אותם המגדלים שונאי ישראל מן הקצ"ה נשקריהם ובפחזותם: צטלי דייני. רשעים משרל שמשין דין: צטלי מעל ישראל: גורפטי. נוגשי שוטרי עובדי כוכבים: שנעשו מקל לחוניים. לשמשיהן נותנין יד והיוין להן לחוק לומר לא אהיה שליח ואומין את פלוני לז"ד אס לא תרצה שזר ואחר פסק דין לא ארדנו ליכנס למשכנו: צטט מושלים. מקל אגרופין של מושלים היינו דיינים רשעים שח"ח שצמשפחות להם למקל ולאגרוף של ידיהם היו מעמידין אותן ומחפין עליהם ועושין סמיגרין לדבריהם: לדייני צור. שצבטנות אותן ת"ח מעמידין דייני צור לדון את כל הצא והרצה דינין שאין נמלכים בהן ומטיין אותן: כפיכס נגואלו דרס אלו הדיינין. שפיהן פשוטין לקבל שומד ומטיין את הדין ונותנין ממון מן הצעלים שלא כדין ונותנו לשכנגדו והיה הוא כנותל שמתנו: סופרי הדיינין. שכותנין שטרות של רמיה: עורכי הדיינין. מלמדן את צעלי דינין לטעון: עמו. מכלל דעד השתא לא: וזה לתשן המשפט. שכנגד הלז שהיה גדול ממנו וקודם למשה נגליה שכניה על אהרן דכתיב (שמות א) (ב) הנגלה נגלית אל בית אבין וגאמרה לו נבואה של מלכים הכתובה (בדילוקל כ) עד וימרו צי ואעפ"כ לא נתקנא צו צואת: צני צשיר. שס מקוס: יניס מהו. לנטומה צשצת: צשואת. הומול"ן שגדל על ההגה מהו צכרמא ירק הוא וכלאים צכרס או אילן הוא ואינו כלאים צכרס: ולישלה להו. ד' היתר צה: כדרמי צר ויחוקאל. כרך עליה חוט או משחיה ומשני לפי שאין צני סורה. ומקילי טפי: עירובנא. כלאים: וקי"ל צצרכות צפרק כיצד גבי ערלה וה"ה לכלאים שחק היא מזה התלויה בצרך ואינה נזהגת מן המורה אלא בצרך: יהיז פרוטס למינוק נכרי. קסצר צחוק לצרך שרי ומיהו כל כמה לחפשי משני שלא ילמדו להקל: ולא

**וליישלה** דהו בר"ש. הא לא פריך לישלה להו כר' יאשיה דלמר אינו חייב עד שזרע חטה ושעורה ומרנן במפולת יד דשמה הם לא שאלו כשותא צכרמא מהו אלא היכא עשה כדין אסור כלאים ג' מינים כאחד ועוד שמה לא ס"ל כר' יאשיה ואע"ג דקי"ל כר' יאשיה צכפ"ק דקדושין (דף נט.) א"ל לא צהריתו (ולא) קי"ל כר' יאשיה ואמר נמי צצרכות פרק מי שממו (דף צב.) נהוג עלמא כתלת סבי כר' אילעי צרלשית הגו כרבי יאשיה צכלאים כר' יהודה צן צמירא צצברי מיהו י"ל שלא היו צצורין כ"ה דהא קלמר נמי נהוג כרבי יהודה צצברי מורה ופא"ה פליגי עליה אמוראי טובא צשמעתא דהתם וקלמר נמי כרבי אילעי צרלשית הגו דלמר אינו נהוג אלא צצרך ואפ"ה אמרינן צחולין צצליה פ' הזרוע (דף קלז.) אמר רב חסדא האי טבחא דלא מפריש מתנתא ליהוי צשמעתא דה' אלהי ישראל ואמר נמי דרצא קנים אטומא ואפילו רב נחמן גופיה דלמר נהוג עלמא כתלת סבי אמר התם דקנים גלימא וא"ת נהי דלא ס"ל כר' יאשיה דל מ"מ לישלה להו כרבי יאשיה דכל המיקל בצרך הלכה כמותו צחול" וי"ל דלא שייך למימר הכי אלא צמין של אסור דהמתירו חושבו מין היתר בצרך הלכה כמותו צחול" אכל צצבר שאינו תלוי אלא צזריעה חטה ושעורה ומרנן במפולת יד צהא לא אמר הלכה כמותו צחול" מ"ר:

**רב עמרם חסידא מנגיד עצה** רב משרשיא יהיב ליה פרוטה צנברי בו' קשיא לי אמאי הא אמרינן לעיל דהלכה כר"ט דמיקל בחול" וזרין לומר דצמקומס לא היו צני מורה: **ולייטן** ליה לתינוק ישראל. אומר רבי שקבלה הוא צדינו עזה המקשה רב אחא צר יעקב ויינו הא דלמר צעירוצין צצליה צכל מערצין (דף מ: ושם) גבי צצכת זמן על הכוס צזיה"כ דמפרש התם דלא אפשר דהיכי ליעציד כו' ליתציה למינוק לית הלכתא כרצ אחא צר יעקב דילמא אתי למיסרך ולא מלינו צמקוס אחר דלית ליה לרצ אחא האי סברא ויימ דהוא ההוא דפ' צמתא דנדה (דף סז:) דלחקין? ציממא דמתניא משוס גנצי ולא חיישין לסרך צתה צמקוס צורך ולא נהירא דמאי שגא דנקיט טפי רב אחא צר יעקב מכל שאר אמוראי דהתם ועל ההיא דהתם אומר ר"ת שמותר ליתן למינוק לשמות כוס של צצכה כי מיקלע מילה צזיה"כ ולא חיישין דילמא אתי למיסרך כיון שאין זה מנהג (צקצוע) ולא דמי לכוס דיוה"כ דאי הוו יהצי ליה אתי למיסרך אף כשיהיה גדול כיון שעושין מנהג לשמות צכל שנה ושנה צזיה"כ: יוס

# קלמ.

בו א מיי פ"ג מהל' סנהדרין הלכה ט סמג לאון רו טו"ע ח"מ ס' ח סקפ: צ: בו ב מיי פ"י מהל' תמנות ענינים הלכה א סמג עשין קסב טור י"ד ס' רמז:

## תורה אור השלם

- שמעו נא זאת ראשי בית יעקב וקציני בית ישראל המתעבים משפט ואת כל הישרה יעקשו: בנה ציון בדמים וירושלם בעולה: ראשיה בשדח יושטו ובהניה במחיר ויו ונביאיה בכסף יקטשו ועל ין ישענו לאמר הלא ין בקרבנו לא תבוא עלינו קצע: מיכה ג ט"א
- לכן בגלגלם ציון שדה תחרש וירושלם עיין תהיה ותר הבית לצמחת יער: מיכה ג יב
- ואשיבה ידי עלך ואצרוף כבור סיג'ך ואסירה כל בדיליך: ישעיהו א בה
- ציון במשפט תפדה ושיבך בצארה:
- הסיר ין משפטיך פנה איבך יקלך ישראל ין בקרבך לא תיראי קע עוד: צצציה ג טו
- שבר ין משה רשעים שבת משלם:
- ישעיהו יד ה
- ברכת אבין גברו על ברכת הורו עד תאות גבעת שלם תהיין לראש יוסף ולקדוקר גזיר אהיו: בראשית מט כ
- וישא משאת נאת פניו אלקים ותבר משאת בגימן ממשאת כלם תמשי ידות וישתו וישכרו עמו:
- בראשית מג לד
- ותר אף ין במשה ויאמר הלא אדרן אדוקר הלא ידעתי כי דבר ידבר הוא וגם הזה הוא יצא לקראתך ודאך ושמח בלבב: שמות ד יד

## מוסף תוספות

- שבימי האמוראים אלא דבחר הכי נהוגו כותיהו. מוס' ה"ש. ג. דלא מקביל טומאה מוס' ה"ש. ג. רב אחא בר יעקב דליטבול. מוס' ה"ש.